

Pli, plej

To show grades of comparison use **pli** and **plej** which normally describe adjectives or adverbs but also other words.

Pli

Pli shows that the described quality, manner, act etc. is greater than some other that it is being compared to. To indicate what the **pli**-expression is greater than, we use the particle **ol**:

La papero estas tre blanka, sed la neĝo estas pli blanka. - The paper is very white, but the snow is whiter.
The whiteness of the snow exceeds the whiteness of the paper.

Mi havas pli freŝan panon, ol vi. - I have fresher bread than you.
The freshness of my bread beats the freshness of your bread.

Nu, iru pli rapide! - Come on, go faster!
May your speed be greater than your present speed.

Du homoj povas pli multe fari ol unu. - Two people can do more than one.
The amount that two people can do is greater than the amount that one person can do.

Mia frato diris al Stefano, ke li amas lin pli, ol sin mem. - My brother said to Stephen that he loved him more than himself.
The brother loves both Stephen and himself, but his love for Stephen is greater than the love for himself.

Mieno lia montris pli suferon, sed ne koleron. - His expression showed more suffering but not anger.
His expression showed various things, but most of all it showed suffering.

Ĝi eĉ unu minuton pli ne povus elteni. Pli = pli longe. - It could not hold out even one minute more. More = longer.

Restas ĉirkaŭ dek personoj, ne pli. Pli = pli multaj. - About ten people are left, not more. More=a larger number.

Don't confuse **pli** with the particle **plu**, which shows that the action or state has not ceased, but continues. **Plu** is a temporal particle: **Tenu ankaŭ plu ĝin en sekreto.** (Keep it also further a secret.) = **Ne ĉesu teni ĝin en sekreto.** (Don't stop keeping it a secret.) **Daŭrigu teni ĝin en sekreto.** (Continue to keep it a secret.) **Ni ne ĉesis labori, sed plu faris niajn taskojn.** (We did not stop working but continued with our tasks.) **Mi plu amos vin ĝis la morto.** (I will continue to love you until death.)

Pli can only show time if another temporal word is present or is implied:

Li rakontis plu. = Li daŭrigis sian rakontadon. - He recounted further. = He continued telling his tale.

Li rakontis pli. = Li rakontis pli multe da aferoj. - He recounted more. = He told about more matters.

Li ne vivos plu. = Li ne vivos pli longe. - He will not live anymore. = He will not live any longer.

Mi pensas, ke ĝi estos konstruata pli [longe] ol tri jarojn. - I think that it will be constructed over more than three years.
Here **plu** is not possible because it is followed by an **ol**-expression which calls for **pli** or a similar word.

Plej

Plej shows that the described quality, manner, act etc. is greater than all others that it is being compared to. These may be all others that exist, or all others in this context.

Aŭgusto estas mia plej amata filo. - Augusto is my most beloved son.
There is no son that I love more.

Ŝi prenis la plej belan arĝentan vazon, kiu estis en la loĝejo. - She took the most beautiful silver vase that was in the residence.
A more beautiful vase didn't exist there.

Li estas tre ekkolerema kaj eksciĝas ofte ĉe la plej malgranda bagatelo. - He is very prone to anger and often flares up at the tiniest trifle.

Li ekaŭdis bruan tonon, kiu povis ekstimigi la koron eĉ de plej kuraĝa viro. - He suddenly heard a loud sound which could strike fear into the heart of the most courageous man.

Plej multe li amas, ke oni lin bone akceptu, ke la regalado estu bona. = Li plej amas, ke... - Mostly he loves that he be well accepted and that the treats are good. =He loves most that...

To show the group in which the **plej**-expression is valid, we normally use the preposition **el**: **Ŝi estas la plej saĝa el ĉiuj, kiujn mi konas.** (She is the wisest out of all whom I know) You can also show where a **plej**-expression is valid by using **en**, **sur**, **inter** or another preposition of location: **Ĝi estas la plej alta montaro en Azio.** (It is the highest mountain range in Asia.)

When only two things are being compared then the difference between **la pli** and **la plej** disappears. If out of two things one is bigger than the other, it is also automatically the biggest of them.

Ĝi estas la pli bona el la du. = **Ĝi estas la plej bona el la du.** - It is the better one of the two. = It is the best one of the two.

1314 If we say **la pli**, then normally there are only two things that are being compared, and we don't have to add "of the two":

1315 **Ŝi estas la pli aĝa.** = **Ŝi estas la plej aĝa el la du.** - She is the older one. = She is the oldest of the two.

1316 But in some contexts it may not necessarily be only two: **Ĉu tiu estas unu el viaj malpli aĝaj fratinoj? Ne, ŝi estas la pli aĝa.** She is the one of my many sisters who is older than me.

1317 Many are even of the opinion that one must use **la pli** when comparing two things, and that **la plej** in that case would be incorrect. In any case it is often more elegant to use **la pli**.

Malpli, malplej

1318 Comparisons can also be made using **malpli** and **malplej**:

1319 **Via pano estas malpli freŝa,** ol mia. = **...pli malfreŝa...** - Your bread is less fresh than mine. = ...more stale...

La amaso kuris malpli rapide ol la veturilo, kiu ruliĝis tre rapide. = **...pli malrapide...** - The masses ran less quickly than the vehicle, which drove very quickly. =... more slowly...

Ĝuste tie troviĝas unu loko, kiu, estante **malplej facile** komprenebla, **malplej bone** aperis en la traduko. = **...plej malfacile... ...plej malbone...** - Right there is a passage, which being less easy to understand, is not as good in the translation. = ... more difficult... worse...

Tiu estas la malplej taŭga el ĉiuj. = **...plej maltaŭga...** - This is the least suitable of all. = ...most unsuitable...

Li estas la malpli aĝa frato (el la du fratoj). = **...la pli juna...** - He is the brother who is less old (of the two brothers), = ...the younger...

1320 Sometimes you can use the prefix MAL as you please in these types of sentences, but often there is a nuanced difference. The difference may even be great: **Li estas malpli bela** ol vi. **Li estas pli malbela** ol vi. The first variant is a compliment. The second is an insult.

Kiel eble plej

1321 The expression **kiel eble plej** shows the will to maximize something. It shows that one should use all possibilities to reach the highest level:

1322 **La vortaro devis havi amplekson kiel eble plej malgrandan.** - The dictionary had to be of the smallest possible size. The smaller, the better.

Diru kiel eble plej rapide, per kio mi povas esti utila al vi! - Tell me as quickly as possible by what means I can be useful to you! Use your maximum speed.

1323 Another popular variation is **plejeble**: **Faru tion plejeble rapide!** (Do that as quickly as possible.)

1324 Don't confuse **kiel eble plej** with **kiom eble (plej/pli)**, which has a limiting nuance. While **kiel eble plej** is a call to spur on to the maximum, **kiom eble (pli/plej)** shows that there are limits to the possibilities:

1325 **Estas dezirinde ke ĉiuj uzu la novajn vortojn kiom eble egale.** - It is desirable that everyone use the new words in the same way as much as possible. Absolute full equality is likely not possible.

Mi kiom eble evitas tiun vorton. = **Mi vere provas eviti tiun vorton, sed povas esti, ke tio ne ĉiam eblas.** - As much as possible I avoid this word. = I really try to avoid this word, but it may be that this is not always possible.

Li devas — kiom tio estas ebla — uzi lingvon kiom eble plej neŭtralan. - He must — to the extent that it's possible — use language as neutral as possible.

1326 Another variation with a limiting nuance is **laŭeble plej**.

Kiel and ol

1327 With the particles **kiel** and **ol** we show what we are comparing. In this usage **kiel** and **ol** are similar to **prepositions**, but also to **subordinate conjunctions**. One can say that they constitute a separate word category: **comparative particles**.

1328 With **kiel** we make a **comparison of equality**, which shows to what it is similar. **Kiel** can be used together with a TI-word or **sama/same**, but often those words are only inferred:

1329 **Tiu ĉi malfreŝa pano estas malmola, kiel ŝtono.** - This stale bread is as hard as a rock. The hardness of the bread is likened to the hardness of stone.

Ŝiaj okuloj estis kiel du steloj. = **Ŝiaj okuloj similis al du steloj.** - Her eyes were like two stars. = Her eyes resembled two stars.

Nia regimentestro estas por siaj soldatoj kiel bona patro. - Our colonel is like a good father to our soldiers.

Mi ĝojas, ke vi havas tian saman opinion, kiel mi. - I'm happy that you share my opinion.

Li estis **kiel senviva**. = Lia eco milis al senviveco. - He was as if lifeless. = His state resembled lifelessness.

Sentu vin tute **kiel hejme**. - Feel at home.

Diskuti kun li estas same senutile, **kiel draŝi venton**. - To argue with him is as useless as threshing the wind.

Mi zorgas pri ŝi tiel, **kiel mi zorgas pri mi mem**. - I look after her just as I look after myself.

La afero ne estas tia, **kiel oni pensas**. - It's not what you think.

With **ol** we make **comparisons of inequality**, which show to what something is unequal. **Ol** is normally used in conjunction with **pli**, **malpli**, **malsama**, **malsame**, **alia** or **alie**:

Lakto estas **pli nutra**, **ol vino**. = Lakto malsimilas al vino laŭ la nutreco. - Milk is more nutritious than wine. = Milk differs from wine nutritionally.

Mi havas **pli freŝan panon**, **ol vi**. = Se oni komparas kun vi (kun la pano, kiun vi havas), mi havas **pli freŝan panon**. - Mi havas pli freŝan panon, ol vi. (I have fresher bread than you.) = When compared with you (with the bread that you have), I have fresher bread.

Vi estas **pli ol beleta**, vi estas bela! - You are more than pretty, you are beautiful.

Ŝi estis ankoraŭ **pli bela ol antaŭe**. - She is even more beautiful than before.

Pli bone ne fari, ol erari. - Better to omit than to err. [Proverbaro Esperanta, cp. When in doubt, leave out]

Ĝi estis al mi pli kara, **ol mi povas diri**. - It is dearer to me than I can say.

With the word **preferi** (**preferi**, **prefero** etc.) you can show the less desirable thing with some kind of particle. Before an infinitive use **ol**, sometimes **anstataŭ**. Before a noun or pronoun one normally uses **al**, but **antaŭ**, **kontraŭ** and **anstataŭ** are also possibilities:

Tiam Dio inspiris al mi la ideon ekbruligi mian liton, **preferi nenigi mian domon per fajro, ol permesi, ke la granda amaso da homoj mizere pereu**. - Then God inspired in me the idea to set my bed on fire, it being preferable to destroy my house with fire than to allow a large mass of people to perish miserably.

Mia edzino preparas manĝojn, kiujn mi certe **preferas al la manĝoj el la kulejoj de la plej bonaj hoteloj**. - My wife prepares food which I certainly prefer to the food from the kitchens of the finest hotels.

Li ne atentis la vizaĝon de princoj, kaj ne **preferas riĉulon antaŭ malriĉulo**. - He does not notice the face of princes, and does not prefer a rich person to a poor one.

Preferas la morton ol la vivon ĉiuj restintoj. = ...ol elekti la vivon... - All those remaining will prefer death to life. = ...rather than choosing life...

Ol relates to the implied infinitive. Therefore we use **ol**.

Kiel and ol together with a role indicator.

If after a comparative **kiel** or **ol** a noun phrase (or pronoun) appears without a role indicator, the comparison relates to the subject of the sentence. The matter introduced by **kiel** or **ol** is in some way the subject of the idea of the sentence. That type of expression introduced by **kiel** or **ol** can also correspond to another sentence function which does not have a role indicator, such as a **predicative**.

If that type of comparative expression is to be understood as an object or adjunct, one must use a role indicator to show that:

Mi elektis lin **kiel prezidento**. - I chose him as president. =(I, as president, chose him.)

The implied idea: **The president chose him**. I am the president, the subject of the sentence.

Mi elektis lin **kiel prezidenton**. - I chose him as president. (I chose him to be president.)

Implied idea: **I elected a president**. It was he who became president, the object of the sentence.

Li amos sian landon **pli ol ĉiuj aliaj landoj**. (Ĉiuj aliaj landoj amos lian landon malpli.) - He will love his country more than all other countries. (All other countries will love his country less.)

Li amos sian landon **pli ol ĉiujn aliajn landojn**. (Li amos ĉiujn aliajn landojn malpli.) - He will love his country more than all other countries. (He loves all other countries less.)

Tie la suno lumis multe pli hele **ol ni**. (Ni lumis malpli hele.) - The sun shines a lot brighter than us. (We shine less brightly.)

Tie la suno lumis multe pli hele **ol ĉe ni**. (Ĉe ni la suno lumis malpli hele.) - There the sun shone much brighter than at our place. (At our place the sun shone less brightly.)

Li uzas Esperanton, **kiel sekretan lingvon**. (Li uzas sekretan lingvon.) - He uses Esperanto as a secret language. (He uses a secret language.)

Ŝi havas multe da ne-Esperantistoj **kiel amikojn**. (Ŝi havas amikojn.) - She has many non-Esperantists as friends. (She has friends.)

Al vi **kiel al esperantisto** mi volas nur diri, ke terure altaj kaj dikaj estas ankoraŭ la interpopolaj muroj. (Mi diros tion al esperantisto.) - To you as well as to Esperantists I only want to say that the inter-ethnic walls are still terribly high and thick. (I will say that to Esperantists.)

Estis tie tiel lume, preskaŭ **kiel dum la tago**. (Dum la tago estas tiel lume.) - It was almost as bright there as during the day. (During

Mia frato diris al Stefano, ke li amas lin pli, **ol sin mem.** (Li amas sin mem.) - My brother said to Stefano that he loved him more than himself. (He loves himself.)

Estas ja pli bone havi ion, **ol nenion.** (Oni povus havi nenion.) - It is certainly better to have something than to have nothing. (One can have nothing.)

Neniam mi amis lin pli multe, **ol en la tago, kiam li de tie ĉi forveturis.** (En tiu tago mi amis lin multe.) - Never did I love him more than on the day when he drove away from here. (On that day I loved him a great deal.)

Antono devis pensi pri io alia **ol pri sia ama aflikto.** (Li ne pensu nur pri sia ama aflikto.) - Anton had to think about something other than his love trouble. (He should not think only about his love trouble.)

Sometimes a **kiel**-expression or **ol**-expression relates only to the epithet of a word. If this epithet has an N-ending, the comparative expression however will not have the N-ending, because the comparative expression is not an object in the implied sentence:

Li uzas domon **grandan kiel palaco.** = Li uzas domon. La domo estas granda kiel palaco. - He uses a house as big as a palace. = He uses a house. The house is as big as a palace.

The comparison relates only to the size of the house. Compare with: **He uses a big house as a palace. (He uses a palace.)**

Mi neniam renkontis homon (**tian**) **kiel ŝi.** = Mi ne renkontis homon, kiu estas simila al ŝi. - I have never met a person like her. = I did not meet a person who resembles her.

Ĝi havas du okulojn **tiel grandajn, kiel du tasoj.** = La okuloj estas tiel grandaj kiel du tasoj. - It had two eyes as big as two cups. = The eyes are as big as two cups.

Li lernis **gravajn lingvojn, kiel la Angla lingvo kaj la Franca.** (La Angla lingvo kaj la Franca estas tiaj gravaj lingvoj.) - He learned important languages like English and French. (English and French are among those important languages.)

English and French are examples of that type of language which he learned. Perhaps those are the exact ones which he learned.

Mi havas **alian** proponon, **ol la ĵus prezentita.** (Mia propono estas alia, ol la ĵus prezentita.) - I have another proposal, apart from the one just presented. (My proposal is different from the one just presented.)

Li havas korpon **pli larĝan ol alta.** = ... pli larĝan ol ĝi estas alta. - He has a body wider than it is tall. =...the width is greater than the height.

Kiel relating to identity and role

The normal comparative **kiel** shows similarity (...tia kiel..., ...tiel kiel... etc.), but sometimes it indicated identity or role. In that case **kiel** means "being in the role of" or something similar:

Mi elektis lin **kiel prezidento.** = ...estante prezidento. ...en mia rolo de prezidento., ...ĉar mi estas prezidento. - I chose him as president. = ...being the president. ...in my role as president., ...because I am president.

Ŝi estus bona por mi **kiel edzino!** = ...estante edzino! ...en edzina rolo! - She would be good for me as a wife! =...being my wife! ...in the role of wife!

Li naskiĝis **kiel Franco, sed mortis kiel homarano.** - He was born as a Frenchman, but died a humanitarian.
Born as a Frenchman, he died a humanist.

Only the context can reveal whether **kiel** indicates similarity, identity, or role.

Comparative expressions — are they shortened sentences?

Often one can replace a comparative **kiel**-expression with a full subordinate clause with a predicate, but this isn't always possible:

Li uzas sian hejmon **kiel laborejon.** → Li uzas sian hejmon (tiel), **kiel oni uzas laborejon.** - He uses his home as a workplace. →He uses his home as one would use a workplace.

The entire **kiel**-sentence has the same meaning as the comparative **kiel**-expression.

Mi elektis ŝin **kiel prezidenton.** → Mi elektis ŝin (tiel), **kiel oni elektas prezidenton.** - I elected her as president. →I elected her such as one elects a president.

The full **kiel**-sentence has a different meaning from the comparative expression. The comparative expression tells us about the position which she got. The **kiel**-phrase shows how she was chosen.

Comparative **kiel**-expressions are therefore not (always) abbreviated subordinate clauses.

Some think that one should always use the KI-word that one might use in a full sentence. They then often use **kia(j)(n)** instead of **kiel** to show a comparison of equality. This usage is untraditional and is not recommended. Besides, it can sometimes appear quite inelegant:

Li vizitis tiajn urbojn, **kia** estas Parizo. - He visited cities like Paris. (the type of city which is Paris) → **Li vizitis (tiajn) urbojn kia Parizo.**
Better say: **Li vizitis (tiajn) urbojn kiel Parizo.**

Li loĝas en la sama urbo, **en kiu** mi loĝas. - He lives in the same city in which I live. → **Li loĝas en la sama urbo, en kiu mi.**
Better say: **Li loĝas en la sama urbo kiel mi.**

Better say: Li loĝas en la sama urbo **kiel** mi.

Li naskiĝis en la sama tago kaj en la sama loko, **kiam kaj kie** mi naskiĝis. - He was born on the same day and in the same place as me. → ~~Li naskiĝis en la sama tago kaj en la sama loko, kiam kaj kie mi.~~

Better say: Li naskiĝis en la sama tago kaj (en la sama) loko **kiel** mi.

Emilio havis sur si eĉ la saman veston, **kiun ŝi tiam havis sur si**. - Emily even wore the same clothes which she had on then. → ~~Emilio havis sur si eĉ la saman veston kiun tiam.~~

Say it like Zamenhof: Emilio havis sur si eĉ la saman veston **kiel** tiam.

⚠ If a comparative expression is a full subordinate clause, then it can be introduced by **kia**, **kiu**, **kiam** etc., but if the comparative expression is only a sentence fragment (or several fragments without a predicate) then use the comparative **kiel**.

Kvazaŭ

⚠ In comparisons of similarity one can use **kvazaŭ** instead of the comparative **kiel**, if the similarity is only superficial or unreal and one wants to emphasize that:

Dum momento li staris senmova, kvazaŭ ŝtoniĝinta. - For a moment he stood still, as if turned to stone.

He had not really turned to stone.

Silente li migris tra la lando, kiu aperis al li **kvazaŭ abunda fruktoĝardeno**. - Silently he wandered through the land, which appeared to him as if it were an abundant orchard.

Ĉiu statuo sur la riĉaj sarkofagoj ŝajnis kvazaŭ ricevinta vivon. - Each statue on the rich sarcophagus seemed to have received life.

⚠ Sometimes an N-ending (or other role indicator) must be used after a comparative **kvazaŭ** just as after a comparative **kiel**: **Tiesto ŝtelis filon de Atreo kaj lin edukis kvazaŭ sian propran.** [Thyestes stole the son of Atreus and brought him up as his own.]

English -

About us

Team

Support us

Libro

Data protection

Conditions of use

Contact us

